

Hyödykeryhmittäinen poistosuunnitelma

Kunnanhallitus 15.01.2024 § 9
12/00.01.01.03/2024

Julkinen

Valmistelija Talouspäällikkö Ilpo Huurinainen

Asian tausta Kunnan kirjanpitoon sovelletaan kirjanpitolain lisäksi kuntalakia. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto (nyk. kunta- ja hyvinvointialuejaosto, jatkossa tekstissä kuntajaosto) antaa sekä sitovia että ohjaavia ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain ja kuntalain soveltamisesta. Pysyvistä vastaavista säädetään mm. kirjanpitolautakunnan kuntajaoston taseen laatimista ja suunnitelman mukaisia poistoja koskevista yleisohjeista.

Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on antanut vuonna 2016 yleisohjeen suunnitelman mukaisista poistoista, jonka tarkoituksena on ohjata suunnitelman mukaisten poistojen tekemistä kunnassa ja kuntayhtymässä sekä yhdenmukaistaa kunnissa käytettäviä poistoaikoja ja -menetelmiä. Suositukseen mukaan poistoaikojen ja -menetelmien tulee perustua pysyvien vastaavien hyödykkeiden tulontuottamiskykyyn ja kunnassa myös palvelujen tuotantokäyttöön.

Suosituksessa annetaan mallirakenne hyödykeryhmistä. Kunta voi tehdä tarkemman tai poikkeavan hyödykeryhmäjaon harkintansa mukaan, kunhan se on perusteltu riittävästi. Poistomenetelmäksi voi kunta valita menojäännös- tai tasapoiston. Poistomenetelmän valinnassa tulee huomioida mahdollisimman hyvin investoinnin tuottaman tulon ja palvelun luonne ja tulojen sekä palvelutuotannon ajoittuminen koko poistoaikalle. Kuntajaoston yleisohjeen poistoaikasuosituksessa suositellaan määriteltujen poistoaikojen alarajojen käyttämistä. Suositusta pidempää poistoaikaa voidaan kuitenkin käyttää, jos ne perustellaan hyödyke- tai hyödykeryhmäkohtaisesti.

Pysyvien vastaavien hankintameno jaksetaan poistoina kuluksi pääsääntöisesti koko taloudelliselle pitoajalle. Taloudellisella pitoajalla tarkoitetaan sitä aikaa, jona pysyvän vastaavan hyödykkeen ennakoidaan hyödyttävän kuntaa tuloa tuottamalla tai aikaa, jona hyödykkeen ennakoidaan hyödyttävän kunnan palvelujen tuottamista. Taloudellisen pitoajan päätyttyä on hyödykkeen hankintamenon oltava kokonaan poistettu mahdollista jäännösarvoa lukuun ottamatta. Pysyvien vastaavien hyödykkeen taloudellinen pitoaika on yleensä lyhyempi kuin sen tekninen pitoaika. Tekninen pitoaika riippuu hyödykkeen teknisestä käyttökelpoisuudesta kunnan harjoittamassa toiminnassa. Taloudellisen pitoajan määrittelyssä onkin noudatettava varovaisuuden periaatetta.

Menojäännöspoistossa poistetaan vuosittain ennalta sovittu prosenttiosuus hankintamenosta. Tällä poistomenetelmällä poistot ovat aluksi suuria, mutta pienenevät koko ajan jäljellä olevan poistamattoman hankintamenon pienentyessä. Menojäännöspoisto on etupainotteinen (degressiivinen) poistomenetelmä, joka sopii parhaiten sellaisen investoinnin poistomenetelmäksi, jossa sekä tulot että palvelujen tuotto painottuvat investoinnin jälkeisiin vuosiin, jolloin tulot ja kustannukset jaksottuvat paremmin yhteen ajallisesti. Joissain tapauksissa tulot kertyvät ja tuotettava palvelu toteutuu vasta takapainotteisesti, koska esim. uudet teollisuus- tai asuinalueet rakentuvat täyteen vasta ajan kuluessa. Menojäännöspoistoissa hankintameno ei koskaan mene nolleen, vaan se on alas kirjattava kertakirjauksella silloin, kun omaisuudella ei enää ole palvelun- tai tulontuottamiskykyä eli ko. omaisuus ei enää ole palvelutuotannon käytössä.

Tasapoistomenetelmässä hyödykkeen hinta poistetaan tietyn ajan kuluessa kiinteällä tasasummalla vuosittain, kunnes taseen arvo on nolla eikä ole enää mitään poistettavaa. Tasapoistoa käytettäessä täytyy siis tietää hyödykkeen taloudellinen käyttöikä sekä hankintahinta. Kunnassa kiinteät rakenteet ja laitteet muodostuvat pääosin infrastruktuurista (esim. kadut, puistot, sillat, maa- ja vesirakenteet, vedenjakeluverkosto, viemäriverkko), jotka tuottavat tuloa ja on palvelutuotannossa pääsääntöisesti tasaisesti koko poistoajan.

Juuan kunnan hyödykeryhmäkohtaisen poistosuunnitelman kokonaisu päivittäminen on tehty edellisen kerran vuonna 1996 (KH 4.11.1996 §326 ja KV 14.11.1996 § 56). Vuonna 2020 (KH 02.11.2020 § 144) suunnitelmaa päivitettiin mm. menojäännöspoiston minimiarvon 500 euroa lisäämällä, poistoaikoja täydennettiin rakennushyödykkeiden peruskorjausten osalta ja että pysyvien vastaavien hankintameno nostetaan 8 409,40 eurosta (euromuunnos, 50 000 mk) 10 000,00 euroon.

Kunnan poistosuunnitelmaa tulee arvioida säännöllisesti ja myös tilinpäätöstä laadittaessa sen varmistamiseksi, että valitut poistomenetelmät ja -ajat vastaavat hyödykkeiden taloudellista pitoaikaa ja ovat tarkoituksenmukaisia. Juuan nykyinen poistosuunnitelma on edelleen varsin hyvin nykyisten suositusten mukainen. Osittain sitä on kuitenkin tarpeen tarkistaa. Nykyisen poistosuunnitelman hyödykeryhmärakenne on hieman liian karkea suhteessa tarpeisiin. Kokonaisuutena tasapoisto soveltuu menojäännöspoistoa paremmin Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden poistomenetelmäksi. Lisäksi edellisen päivituksen jälkeen on perustettu Vesihuoltolaitos tase-yksikkö ja kaukolämpötoiminta on yhtiöitetty.

Kiinteiden rakenteiden ja laitteiden taloudellinen- ja palveluntuotto jakautuvat todellisuudessa tasaisesti koko poistoaikalle, eikä etupainotteisesti. Poistosuunnitelmaa onkin perusteltua muuttaa siten, että kiinteiden rakenteiden ja laitteiden osalta siirrytään menojäännöspoistoista tasapoistoihin. Tarkoitus on toimia siten, että tasapoisto tulee käyttöön 1.1.2024 tai sen jälkeen päättyvissä investointihankkeissa. Aiemmin alkaneet menojäännökseen perustuvat poisto-ohjelmat jatkuvat muuttumattomina. Kaikkien muiden erien osalta on jo käytössä tasapoisto. Lisäksi ryhmään esitetään lisättäväksi hyödykeryhmä Vesihuoltolaitoksen kiinteät rakenteet ja laitteet, jossa poistoaika on 30 vuotta tasapoistoin.

Osake- ja vuokrahuoneistojen perusparannusmenojen nykyinen kolmen vuoden (3 v.) poistoaika muutetaan viiden vuoden (5 v.) pituiseksi, koska Kuntajaoston ohjeen suositus osake- ja vuokrahuoneistojen perusparannusmenojen poistoaajaksi on 5–10 vuotta. Nykyinen on tarpeettoman lyhyt.

Autot kuuluvat nykyisessä rakenteessa Muut kuljetusvälineet ryhmään, jonka poistoaika on 5 vuotta tasapoistoin. Raskaan autokaluston, kuten kuorma-autojen, osalta todellinen, niin taloudellinen kuin tekninen, pitoaika on huomattavasti pidempi kuin 5 vuotta. Autoille perustetaan oma ryhmä, joka jakautuu kevyeseen autokalustoon (mm. Trafi M1,N1 tmv.) joiden poistoaajaksi esitetään 5 vuotta ja raskaaseen auto ja muuhun kalustoon (mm. Trafi M2,M3, N2,N3, suuret traktorit tmv.), joiden poistoaajaksi esitetään 10 vuotta. Mm. uuden kuorma-auton todelliseksi tekniseksi käyttöajaksi on arvioitu vähintään 15 vuotta.

Lisäksi rakennusten poistoihin lisätään ryhmät Ei oleellisten perusparannuksien toteuttamista varten 5, 10 ja 20 vuoden poistoaajat. Aika riippuu toteutetun korjauksen laajuudesta ja valitaan tapauskohtaisesti.

Konserninäkökulmasta suunnitelmapoistojen perusteiden määrittely on hyvä tehdä riittävän joustavasti siten, että tytäryhteisöjen on mahdollista tehdä sille ominaisen toiminnan mukaiset suunnitelmapoistot konsernin poistosuunnitelman puitteissa.

Juuan kunnan hallintosäännön II osan 9 luvun 6 § mukaan suunnitelmapoistojen perusteet hyväksyy valtuusto ja valtuuston hyväksymien suunnitelmapoistojen perusteiden pohjalta kunnanhallitus hyväksyy hyödyke- tai hyödykeryhmäkohtaiset poistosuunnitelmat.

Ehdotus uudesta poistosuunnitelmasta esityslistan liitteenä.

Esittelijä	Kunnanjohtaja Tanskanen Henri
Päätösehdotus	Esitän, että kunnanhallitus päättää hyväksyä liitteen mukaisen poistosuunnitelman.
Sovellettavat säädökset	Edellä esitetyt.
Päätös	Hyväksyttiin.